

Oponentský posudek disertační práce

Název disertační práce: Koktavost – návrh komplexního diagnostického a terapeutického programu pro dospělé osoby s koktavostí s důrazem na desenzibilizaci, recidivu a následnou péči

Autor disertační práce: Mgr. Jan Dezort

Oponent disertační práce: PhDr. Barbora Chleboradová, Ph.D.; Katedra speciální a inkluzivní pedagogiky PdF MU, Brno

Předkládaná disertační práce je zaměřena na problematiku balbuties, komplexní formu narušené komunikační schopnosti, jejíž závažnost spočívá nejen ve variabilitě příznaků, ale i v zátěži, s níž se balbutik potýká. V souvislosti s cílem práce autor reflektuje nesnadnou, ale přitom obohacující roli logopeda i klienta ve vzájemném vztahu a spolupráci v průběhu logopedické intervence, která je specifická tím, že dospělý člověk si s sebou přináší svou vlastní životní i logopedickou zkušenost, s níž musí logoped dále pracovat. Zvolené téma je aktuální a právem si zasluhuje pozornost, nejen z hlediska potřebného rozšíření spektra diagnostických a terapeutických materiálů, ale i patřičného odborného a lidského přístup, k němuž autor ve své práci směřuje a reflektuje vlastní zkušenost.

Text disertační práce v rozsahu 163 stran je standardně rozčleněn na část teoretickou a empirickou, v souladu se záměrem autora je strukturován do šesti kapitol. V celkovém rozsahu má teoretická část jistou převahu, avšak vzhledem k novým poznatkům, jejichž prezentace je zásadní pro realizovanou výzkumná šetření, je tento poměr funkční. Obě části jsou logicky propojeny, odkazy na klíčové informace a terminologii v empirické části jsou účelné, podporují autorův záměr a přehled o tématu.

Teoretickou část autor vytvořil na základě studia a analýzy odborné literatury, v seznamu jsou zastoupeny ve vyrovnaném poměru tituly knižní, časopisecké i elektronické zdroje tuzemské i zahraniční provenience. Výběr je pro tohoto textu účely přiměřeně aktuální, reprezentativní, zahrnuje tradiční i inovativní pohledy na problematiku koktavosti. V úvodní kapitole jsou shrnuty základní pojmy a východiska, zajímavý pohled nabízí využití klasifikace ICF (zde MKF) v kontextu narušené komunikační schopnosti i balbuties. Bezprostředně s řešenou problematikou jsou spojeny následující kapitoly, v nichž se autor vyjadřuje k terminologii, cílové věkové kategorii, diagnostickým i terapeutickým metodám a postupům. Lze konstatovat, že fundovaným zpracováním teoretickou částí si autor vytvořil východiska pro část empirickou.

Z formálního hlediska je text přehledně strukturován, občasné stylistické a typografické nepřesnosti čtenáře významněji neruší. Drobnou připomínku mám k občasné nejednotnosti v uvádění citovaných zdrojů, např. v textu figuruje Lechta (2004a, 2004b), avšak v seznamu literatury není analogicky označen. V teoretické části, např. straně 32, na s. 35, 37, 69, 71/72, se u odstavců beze zdroje jedná nejspíše o autorovy vlastní úvahy, jejich propojení s citovanými zdroji lze diskutovat u obhajoby.

Výzkumný projekt je koncipován jako smíšené šetření, kladně hodnotím propojení, které umožňuje ucelené sledování řešené problematiky. V kvalitativní části výzkumného projektu je spojena s případovou studií adolescenta s balbuties. Vlastní metodologická východiska jsou formulována stručně, v souladu se stanovenými cíli má průběh šetření oporu v modelu MKF a strukturu aplikovaného diagnosticko-terapeutického modelu. Autor zpracoval detailní analýzu a shrnutí devítiměsíčního terapeutického procesu v propojení se SMART cíli. Kromě aspektů motivace a podpory směřuje klienta i k dalšímu uvažování o vlastních obtížích a k jeho celkové aktivizaci. V závěrech propojuje získané výsledky s náhledem a zkušeností terapeuta, diskutuje možná úskalí, která jsou podnětná nejen pro komunikační a osobní růst klienta, ale i pro participujícího logopeda.

Kvantitativní část výzkumného projektu byla realizována ve spolupráci s 54 respondenty s balbuties. Stěžejním výzkumným nástrojem byla česká verze dotazníku PASS-ad (*Personal Appraisal of Support for Stuttering – Adults*) směřující respondenty s balbuties k úvaze o vlastních zkušenostech s interakcí a jejich retrospektivnímu hodnocení. Struktura a záměr dotazníku jsou řádně popsány, včetně hodnoticích škál, s nimiž oslovení pracovali. Výzkumný vzorek je patřičně charakterizován, v komentářích u grafů jsou shrnuta pouze dílčí zjištění, na něž navazuje prezentací položek s potvrzenou významnou statistickou závislostí. Tato zjištění a jejich souvislosti autor podrobněji interpretuje a diskutuje v závěrech šetření prostřednictvím výzkumných otázek, jejichž využití je v kontextu daného kvantitativního šetření funkční a poskytuje autorovi adekvátní prostor k práci se získanými daty i k vlastním úvahám nad reakcemi respondentů.

Lze konstatovat, že stanovených cílů se v obou etapách šetření podařilo dosáhnout – text přináší nové poznatky hodnotné pro logopedickou praxi z hlediska aplikace diagnostických i terapeutických postupů i další vývoj uvažování o potřebách a aspiracích klientů s balbuties.

Disertační práce splňuje kladené požadavky v plné míře, v případě jejího úspěšného obhájení navrhuji přiznat *Mgr. Janu Dezortovi* vědecko-akademickou hodnost *philosophia doctor* ve zkratce *Ph.D.*

V Brně 2. 9. 2019

PhDr. Barbora Chleboradová, Ph.D.

Otázky k obhajobě:

- a) Na s. 149 zmiňujete zájem balbutiků o participaci v terapeutických a svépomocných skupinách, navrhněte postup, jak by bylo možné tento zájem i potřebu pomoci systematicky podpořit?
- b) Navrhněte doporučení, která by byla vhodná k podpoře studenta Petra v prostředí nové školy.